

жорстока Смерть, беззахисний і вірний «стійкий» Солдат.

Загалом при уважному читанні не побачити у тексті «Войцека» балаганний світ не має причин. Вболіваючи як лівий радикал за життя соціуму, виступаючи протонародником, Г.Бюхнер не раз виявляв свою прихильність до майданового загальнодоступного видовища з його інтермедійністю, костюмами-гіперболами та своєрідною умовністю. Журавлиний сік замість крові на дерев'яному кону початку XIX століття і панкартистичне вбрання тамбурмажора та інших у Молодому театрі виявляються цілком конвергентні. Врешті-решт, у самій драмі є дійові особи та сцени, які недвозначно вказують на близькість «Войцека» до балаганної естетики.

Театр ярмаркового типу — вірний шлях до притчі, до дисонансного прикрашення вистави, його крайньої умовності та оптимізації жахливої реальності, використовується Д.Лазорком раціонально й логічно. Згідно з тою ж логікою, що підносить балаганну історію до притчі про звитягу людського духу, режисер обмежує кількість дійових осіб сакральною сімкою.

Власне, актрисою О.Куликовською, виконавицею ролі пустотливої панночки Смерті, посестри якої, до речі, блукають кількома київськими сценами, здійснено вельми обмежене співвіднесення з Марією-Магдалиною, «із якої вийшло сім бісів». Усе смислове навантаження, що проступає крізь простий сюжет, лягло на плечі Легіна та, почасти, інших акторів-чоловіків. Герой Легіна, останній справді живий, немічно пересувається по непроглядній духовній трупарні, шукаючи зустрічі з Жінкою-Смертю. Моторошно і боляче стає від його істинної внутрішньої пристрасті й зовнішнього заціпеніння. Єдине, що втішає при спогляданні цього світу Мертв'яків очима актора: вмирання має ту саму циклічність, що й життя, і вода буває не лише мертвою, а й живою.

Для артиста Легіна ця роль, попри всю суперечність вис-

тави, є свого роду апогеєм розвитку його трагедійного гамлетівського таланту. Окрім розповіді про виморочений світ, життя, схоже на наше, розцвічене безглуздими парадми — актор розповідає свою особисту історію. Про себе в театрі, якому він по-лицарськи служить, і який, наче перевіряючи його на заявлену колись стійкість, продовжує зраджувати. Довколишній тлін тримає Войцека-Легіна жорстоко і міцно, й насамкінець йому не залишається нічого, як виструнчитися ще більше, наче той романтичний олов'яний солдатик із сумної андерсенівської казки.

На противагу естетизованій смисловій порожнечі попередньої вистави Д.Лазорка «Войцек» постає як наперед визначена гра, без несподіванок та імпровізацій. Однак екстравагантні символи та алегорії, невідповідна притчевій манера виконання деяких акторів затьмарюють режисерську редакцію «Войцека». Крім того, своєрідний кларизм дозволяє режисерові трактувати деякі сексуальні мотиви п'єси еротично, спокусливо-буфонно. На це одразу реагує глядач, нехтуючи основним сенсом подій, призабуваючи, що примадонною є Смерть, і не приймаючи цю насичену болісно-актуальними для нашого сьогодення ідеями виставу.

За всіх узагальнень, розіграна в Молодому театрі притча про Солдата і Смерть, час від часу конкретизується особливо в дуетах Войцек-Капітан та Войек-Лікар. Злоствиві багатоликі маріонетки В.Сланка та С.Боклана стають наче уособленням певних високих за соціальним статусом осіб, а їхня поведінка є цілком характерною для атмосфери неконтрольованої суспільної агонії. У випадку, протилежному до концепції соціального мистецтва Г.Бюхнера, в київському «Войцеку» проступають риси видовища, підходящого для центрального майдану міста: три-чотири або кілька сотень обраних муштрують під ура-патріотичні мотто, сотні схожих на людей істот, які здатні кохатися тільки зі Смертю.

Мистецька хроніка

«Ярилові ігрища» у Львові

У 1991 році у Львові Молодіжний театр імені Л.Курбаса став ініціатором проведення міжнародного фестивалю «Театр. Метод і практика», присвячений акторським тренінгам. Нарешті, після тривалої перерви, засновникам вдалося організувати другий під назвою «Ярилові ігрища». Цього разу в центрі уваги — автентичний спів. Фестиваль відбувся як складова частина Тижня європейської культури у Львові (9-17 травня) і набув значного резонансу не лише в межах міста. Серед театрів-учасників цієї акції — «Танто» (Австрія-Польща) з виставою «Президент і Я», чоловічий хор «Мтьєбі» і жіноча фольклорна група «Мзеталус» (Грузія) зі спектаклем «Шлях, пройдений з піснею», датський музичний театр «Oyfn Veg», що презентував виставу «Ідилія», швейцарський (цюрихський) Молодіжний театр з постановкою «Візаві», латвійський Новий ризький театр з версією «Саломеї», Чернівецький театр «Гердан». Особливе враження справив театр «Слава» зі Швеції, що презентував оригінальне дійство, визначене як драматоріум «Дикі голоси». Два майстри експериментального театру — А.Васильєв з Росії і театр Гардженіце з Польщі — не змогли приїхати, але на них чекає львівська публіка найближчим часом. Господар фестивалю — Львівський Молодіжний — показав не лише виставу В.Кучинського «Благодатний Еродій», а й самостійні роботи актрис театру — Н.Половинки та Л.Данильчук. Фестиваль заснований не на конкурсній основі, поруч із традиційним показом вистав паралельно проходила лабораторна робота. Спільним знаменником запрошених було спрямування на експериментальність, розвиток систем Є.Гротовського, В.Станєвського та інших пошукових напрямів сучасного театрального процесу.

Кореспондент журналу
«Кіно-Театр».